

บทคัดย่อสำหรับผู้บริหาร

การประกอบวิชาชีพสถาปัตยกรรมนั้น นับว่ามีความสำคัญต่อประเทศไทยทั้งทางตรงและทางอ้อม เนื่องจากมีความเกี่ยวข้องกับภาคธุรกิจและการลงทุน และยังเป็นส่วนต้นน้ำของอุตสาหกรรมก่อสร้างและธุรกิจต่อเนื่อง โดยจะเชื่อมโยงไปถึงธุรกิจการผลิตและค้าวัสดุก่อสร้าง ธุรกิจรับเหมาก่อสร้าง และการพัฒนาอสังหาริมทรัพย์ รวมถึงเป็นการเพิ่มมูลค่าทางธุรกิจที่เกี่ยวข้องกับการออกแบบ และทำให้เกิดการจ้างงานเพิ่มมากขึ้น นอกจากนี้ การที่มีการออกแบบที่เน้นด้าน ประโยชน์ใช้สอย ความปลอดภัย และความสวยงาม ซึ่งเป็นปัจจัยที่สนับสนุนให้เกิดการยกระดับสวัสดิภาพทางสังคม โดยทำให้ประชาชนมีคุณภาพชีวิตที่ดี และมีสิ่งแวดล้อมที่เหมาะสม

วิชาชีพสถาปัตยกรรม เป็นบริการประเภทหนึ่งซึ่งในปัจจุบัน เป็นหัวข้อหนึ่งของบริการทางธุรกิจที่อยู่ในกรอบการเจรจาของ WTO แต่เนื่องจากการเปิดเสรีด้านสถาปัตยกรรม เป็นการเปิดโดยยึดหลักการของการเปิดเสรีก้าวหน้าตามลำดับ จึงทำให้เกิดข้อคิดว่า แนวทางในการเปิดเสรีด้านสถาปัตยกรรมควรจะเปิดมากขึ้นเพียงใด เพื่อให้เกิดผลกระทบต่อผู้ประกอบการให้น้อยที่สุด และสามารถแข่งขันทั้งในเชิงรุกตลาดต่างประเทศ และในเชิงรับการประกอบการของผู้ประกอบการต่างชาติในประเทศไทย ดังนั้น การศึกษาผลลัพธ์ทางด้านเศรษฐศาสตร์เกี่ยวกับระดับของการเปิดเสรีจึงมีผลสำคัญ เมื่อทราบถึงระดับการเปิดเสรีด้านเศรษฐศาสตร์แล้ว จำเป็นที่จะต้องมีการปรับปรุงกฎหมายที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้สอดคล้องกับพันธกรณีการเปิดเสรีดังกล่าว

การเปิดเสรีว่าด้วยการค้าบริการมีหลายระดับ โดยในระดับพหุภาคี ได้แก่ การเปิดด้านการค้าบริการ ภายใต้กรอบความตกลงทั่วไปว่าด้วยการค้าบริการ (General Agreement in Trade and Services: GATS) สำหรับการเปิดเสรีด้านการค้าในระดับภูมิภาค ได้แก่ ในระดับอาเซียนซึ่งอยู่ภายใต้กรอบความตกลงอาเซียนว่าด้วยการค้าบริการ (ASEAN Framework Agreement in Trade and Services) นอกจากนี้ก็ยังมี การเปิดเสรีด้านการค้าบริการระดับทวิภาคี

แม้ว่าในปัจจุบัน กฎหมายไทยยังไม่ได้อนุญาตให้ชาวต่างชาติเข้ามาประกอบกิจการในการค้าบริการทางด้านสถาปัตยกรรมได้อย่างเสรี แต่ในสภาพความเป็นจริง ผู้ประกอบการชาวต่างชาติจากหลายๆ ประเทศโดยเฉพาะ สหรัฐอเมริกา ออสเตรเลีย ญี่ปุ่น สิงคโปร์ และประเทศในสหภาพยุโรปหลายๆ ประเทศ ได้เข้ามาให้บริการทางสถาปัตยกรรมอยู่แล้ว โดยส่วนใหญ่มักจะอยู่ในลักษณะของการร่วมงานกันทำกับผู้ประกอบการวิชาชีพชาวไทย โดยผู้ประกอบการชาวไทยบางรายก็เพียงทำงานในลักษณะของ

ตัวแทน (Nominee) เท่านั้น ซึ่งส่วนใหญ่ไม่ได้รับการแลกเปลี่ยนความรู้เชิงวิชาชีพ และได้รับค่าตอบแทนที่น้อยมากเมื่อเทียบกับมาตรฐานที่เหมาะสม

ดังนั้นในอนาคต ความจำเป็นที่จะต้องเตรียมพร้อมกรอบกฎหมายให้มีลักษณะเปิดกว้างมากขึ้นให้ชาวต่างชาติสามารถเข้ามาให้บริการในประเทศไทยจึงมีความจำเป็นยิ่ง เพื่อให้การลักลอบทำงานในประเทศไทยของชาวต่างชาติโดยไม่มีการควบคุมทั้งในมาตรฐานวิธีการทำงานและคุณภาพผลงานอย่างเช่นในสถานการณ์ปัจจุบันไม่สามารถเกิดขึ้นได้

การเปิดโอกาสให้ชาวต่างชาติสามารถเข้ามาทำงานได้ โดยให้ฝ่ายไทยมีเครื่องมือในการรับรู้ถึงปริมาณ และสามารถควบคุมมาตรฐานการทำงานและคุณภาพของผลงานให้สอดคล้องกับความต้องการของชาวไทยจึงเป็นสิ่งจำเป็นอย่างยิ่ง และสอดคล้องกับแนวทางการปฏิบัติในระดับสากล

แน่นอนว่าการเปิดเสรีให้ต่างชาติจากทุกประเทศเข้ามาทำงานได้อย่างเสรีโดยไม่มีการควบคุมย่อมเป็นสิ่งที่ไม่สมควรจะเกิดขึ้นได้อย่างยิ่ง ดังนั้นการเปิดเสรีจึงต้องอยู่ภายในขอบเขตที่สามารถควบคุมได้ และควรเริ่มเปิดให้ต่างชาติที่เป็นคู่เจรจาทางการค้าของประเทศไทยเป็นกลุ่มแรกๆ ที่จะได้รับสิทธิในการเข้ามาทำงานภายในประเทศ

โดยเมื่อพิจารณาถึงกรอบการเจรจาการค้าของประเทศไทย กรอบการเจรจาการค้าแบบพหุภาคี (Multilateral) ภายใต้การกำกับขององค์การการค้าโลก (World Trade Organisation: WTO) ถือเป็นกรอบการเจรจาที่มีขอบเขตและมีจำนวนประเทศสมาชิกที่เข้าร่วมมากที่สุด แต่อย่างไรก็ตาม การเจรจารอบโดฮา (Doha Development Round) ที่กำลังมีการเจรจกันอยู่ก็มีแนวโน้มที่จะไม่สามารถหาข้อสรุปได้ภายในระยะเวลาอันสั้น ดังนั้นถ้าพิจารณาในกรอบเวลาระยะสั้น (ภายใน 1 ปี) ถึงระยะเวลาปานกลาง (ภายใน 3 - 5 ปี) โอกาสที่ประเทศไทยจะถูกผูกพันให้ต้องเปิดเสรีให้กับผู้ประกอบการชาวตะวันตก โดยเฉพาะจากกลุ่มสหภาพยุโรป สแกนดิเนเวียและสหรัฐอเมริกา หรือสมาชิกอื่นๆ ขององค์การการค้าโลก จึงยังไม่น่าจะเกิดขึ้นอย่างแน่นอน ซึ่งก็ถือเป็นผลดีและคลายความกังวลให้กับผู้ประกอบการวิชาชีพสถาปัตยกรรมได้ในระดับหนึ่ง

สำหรับกรอบการเจรจาในระดับที่แคบลงมาอันได้แก่ระดับทวิภาคี (Bilateral) นั้น ข้อตกลงที่เกิดขึ้นแล้ว และมีผลบังคับใช้ที่เกี่ยวข้องกับประเทศไทย ก็ได้แก่ ความตกลงหุ้นส่วนเศรษฐกิจที่ใกล้ชิด ไทย-ญี่ปุ่น (Japan-Thailand Economic Partnership Agreement: JTEPA) และ ความตกลงการค้าเสรีไทย-ออสเตรเลีย (Thailand - Australia Free Trade Agreement: TAFTA) ซึ่งเน้นการเจรจาเพื่อเปิดการค้าเสรีในการค้าสินค้าเป็นหลัก แม้ว่าจะเปิดช่องให้ต้องมีการเจรจาเปิดการค้าเสรีภาคบริการใน

อนาคต แต่ก็เป็นกาเปิดเสรีภายในกรอบที่จำกัด และมีความรัดกุมอย่างยิ่ง ดังนั้นโอกาสที่ผู้ประกอบการ
วิชาชีพชาวญี่ปุ่นและชาวออสเตรเลียจะเข้ามาบุกตลาดภายในประเทศไทยได้อย่างเสรีจึงไม่น่าจะเกิดขึ้น

และสำหรับกรอบการเจรจาการค้าเสรีในระดับภูมิภาค (Regional) ประเทศไทยเข้าไปเป็นผู้เล่น
หลักในกรอบการเจรจาการค้าเสรีในกลุ่มประเทศอาเซียน (Association of Southeast Asian Nations:
ASEAN) ซึ่งประเทศสมาชิกทั้ง 10 ประเทศได้แก่ ไทย อินโดนีเซีย มาเลเซีย ฟิลิปปินส์ สิงคโปร์ บรูไน ลาว
พม่า กัมพูชา และเวียดนาม ได้ตกลงกำหนดให้ต้องมีการเปิดเสรีการค้าในระดับตลาดร่วม (Single
Market) ระหว่างกันภายในปี พ.ศ. 2558 (ค.ศ. 2015) ดังนั้นภายใต้กรอบอาเซียนนี้ การเปิดเสรีให้
ผู้ประกอบการวิชาชีพสถาปัตยกรรมจากกลุ่มประเทศสมาชิกอาเซียน คงจะเกิดขึ้นในเร็ววันนี้ แต่อย่างไรก็ตาม
ประเทศสมาชิกอาเซียนก็ได้มีการกำหนดมาตรฐานผู้ประกอบการวิชาชีพของผู้ประกอบวิชาชีพสถาปัตยกรรม
ไว้แล้วในข้อตกลงการยอมรับร่วม (Mutual Recognition Agreement: MRA) ภายใต้ชื่อ “สถาปนิกอาเซียน
(ASEAN Architect)” ดังนั้นความเป็นห่วงเรื่องการเข้ามาของผู้ประกอบการที่มีมาตรฐานการทำงานและ
คุณภาพผลงานต่ำไม่ได้มาตรฐานจึงผ่อนคลายลง

นอกจากนี้ เมื่อพิจารณาถึงระดับความสามารถของผู้ประกอบวิชาชีพในกลุ่มอาเซียนแล้ว
ผู้ประกอบการจากสิงคโปร์ นับเป็นผู้ประกอบการในระดับฝีมือ (Skilled) ที่มีความเชี่ยวชาญเหนือกว่าหรือ
เทียบเท่ากับผู้ประกอบการวิชาชีพชาวไทย แม้ว่าจะมีความสามารถในด้านการทำงานในระดับเดียวกัน แต่ผู้
ประกอบวิชาชีพชาวสิงคโปร์จะมีความได้เปรียบด้านการบริหารจัดการโครงการ และแนวความคิดการ
แข่งขันทางธุรกิจ แต่เมื่อเปรียบเทียบด้านจำนวนแล้ว ประเทศไทยก็ยังคงความได้เปรียบทางด้านปริมาณ
ของผู้ประกอบการที่สามารถผลิตได้เมื่อเปรียบเทียบกับสิงคโปร์ ในขณะที่เมื่อเปรียบเทียบกับผู้ประกอบการ
วิชาชีพจากมาเลเซีย อินโดนีเซีย และฟิลิปปินส์แล้ว ผู้ประกอบการชาวไทยก็มีความสามารถในระดับที่
เหนือกว่าหรืออย่างน้อยก็ในระดับที่สามารถแข่งขันกันได้ ดังนั้นการเปิดเสรีก็หมายถึงโอกาสที่จะเข้าไป
ทำงานในกลุ่มประเทศบรูไน กัมพูชา ลาว พม่า และเวียดนามที่เพิ่มมากขึ้น เป็นประตูที่เปิดกว้างขึ้นสำหรับ
ผู้ประกอบการวิชาชีพสถาปัตยกรรมชาวไทย ที่ผ่านมาตรฐาน สถาปนิกอาเซียน (ASEAN Architect)

ในการศึกษาในครั้งนี้ ผู้วิจัยทำการศึกษาทั้งในเชิงปริมาณ (Quantitative Analysis) โดยอาศัย
ประมวลผลแบบจำลอง GTAP และการวิเคราะห์เชิงคุณภาพ (Qualitative Analysis) โดยอาศัยการ
สัมภาษณ์เชิงลึกและการสำรวจเอกสาร โดยในการวิเคราะห์เชิงปริมาณนั้น ผู้วิจัยมุ่งเน้นทำการศึกษาโดย
กำหนดขอบเขตการศึกษาเพียงการลดข้อกีดกันทางการค้าบริการวิชาชีพสถาปัตยกรรมเท่านั้น และ
เนื่องจากข้อจำกัดหลายๆ ด้านทั้งด้านข้อมูล เวลา ทรัพยากรด้านบุคคลากร และงบประมาณ ทำให้ไม่

สามารถทำการศึกษาค้นคว้าครอบคลุมถึงภาคการผลิตสินค้าและบริการสาขาอื่นๆ ได้¹ ดังนั้นผลการศึกษาเชิงปริมาณวิเคราะห์จึงอาจมีผลที่แตกต่างออกไป เมื่อพิจารณาถึงผลกระทบอันอาจเกิดจากการเปิดเสรีการค้าในสาขาการผลิตอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องกับวิชาชีพสถาปัตยกรรม โดยผลการวิเคราะห์เชิงปริมาณทำให้สามารถสรุปผลได้ดังนี้

1. กลุ่มประเทศที่ไทยควรส่งเสริมให้เข้าไปทำนโยบายเชิงรุกได้แก่ ฟิลิปปินส์ อินโดนีเซีย มาเลเซีย พม่า ลาว เวียดนาม กัมพูชา จีน และอินเดีย
2. กลุ่มประเทศที่ไทยต้องทำนโยบายเชิงรับ ได้แก่ สหรัฐอเมริกา สิงคโปร์ ญี่ปุ่น เกาหลี ออสเตรเลีย และนิวซีแลนด์

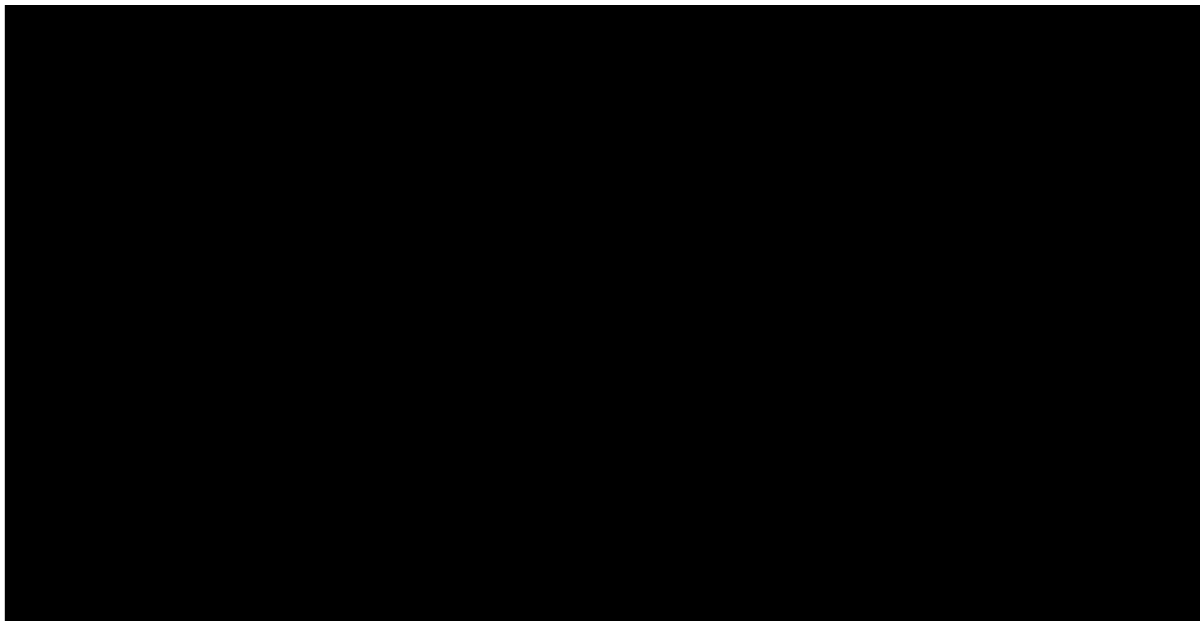
และเพื่อลดข้อจำกัดในการศึกษาเชิงปริมาณที่ไม่สามารถครอบคลุมถึงการเปิดเสรีการค้าบริการในสาขาที่เกี่ยวข้อง ผู้วิจัยจึงทำการศึกษาเพิ่มเติมในรูปแบบของการวิเคราะห์เชิงปริมาณโดยอาศัยการสัมภาษณ์เชิงลึกและการสำรวจเอกสาร เพื่อรวบรวมนำเสนอเป็นข้อเสนอแนะถึงนโยบายเชิงรุก เชิงรับ และระดับของการเปิดเสรีเป็นรายประเทศ

อย่างไรก็ตามในการศึกษาทางด้านเศรษฐศาสตร์ในครั้งนี้ ผู้วิจัยเน้นศึกษาถึงการเปิดเสรีการค้าบริการวิชาชีพสถาปัตยกรรม นั่นคือการเปิดประเทศให้ชาวต่างชาติสามารถเข้ามาปฏิบัติงานในประเทศไทยได้ในขอบเขตเท่ากับ (หรือน้อยกว่า) ผู้ประกอบวิชาชีพชาวไทยเท่านั้น มิได้มีการศึกษาถึงผลของการบังคับใช้กฎหมายภายในของประเทศไทยในการบังคับใช้ทั้งชาวไทยและชาวต่างชาติต้องปฏิบัติตามกฎหมาย กฎเกณฑ์ มาตรฐาน หรือข้อบังคับต่างๆ อุปมาเปรียบเทียบงานศึกษาค้นคว้าเช่นเดียวกับ ถ้าแต่เดิมประเทศไทยมีข้อห้ามไม่ให้ชาวต่างชาติเข้ามาขับรถบนท้องถนนในประเทศไทย การศึกษาค้นคว้านี้จะศึกษาผลกระทบที่จะเกิดขึ้นหากมีการอนุญาตให้ชาวต่างชาติสามารถเข้ามาขับรถบนท้องถนนของประเทศไทยได้ ผลที่เกิดขึ้นจะเป็นอย่างไร แต่การศึกษาค้นคว้าไม่ได้ครอบคลุมถึงการบังคับใช้กฎหมายจราจรของประเทศไทยว่า มีการบังคับใช้อย่างไร เหมาะสมหรือไม่ กฎหมายภายในเหล่านั้นดีพอหรือยัง ซึ่งข้อจำกัดเหล่านี้จะสามารถปรับปรุงแก้ไขต่อไปในส่วนของการศึกษาทางกฎหมาย

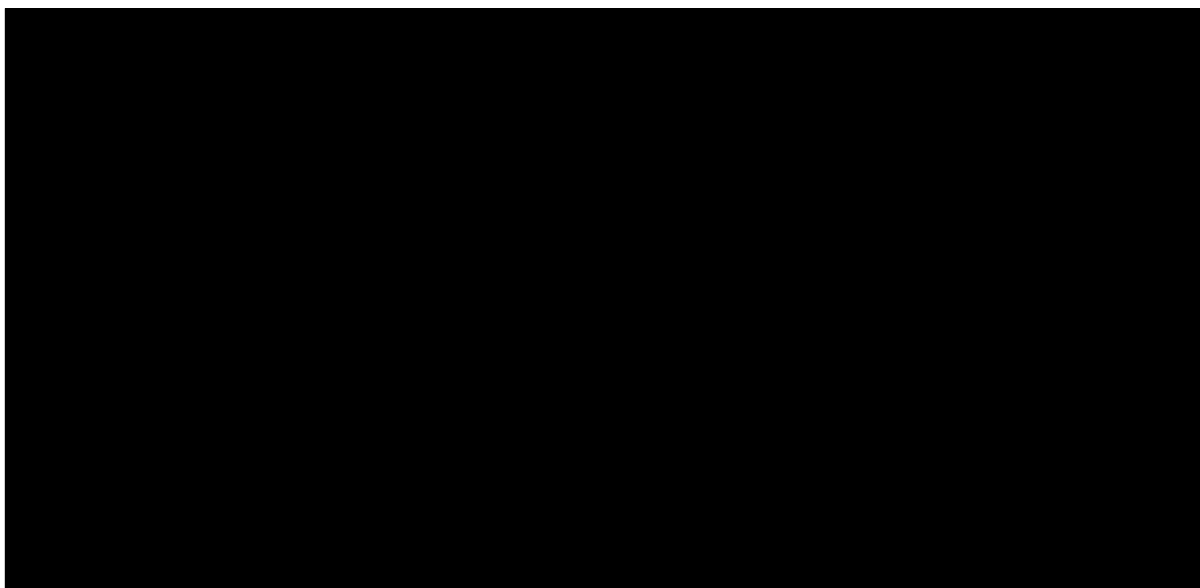
¹ **ข้อควรระวัง:** ผลการศึกษาเชิงปริมาณในรายงานฉบับนี้ โดยเฉพาะมูลค่าตัวเลขผลกระทบที่จะเกิดขึ้นกับตัวแปรทางเศรษฐกิจต่างๆ อันเป็นผลมาจากการเปิดเสรีการค้าบริการวิชาชีพสถาปัตยกรรมอาจมีผลที่แตกต่างออกไป หากมีการนำเอาผลกระทบของการเปิดเสรีการค้าในสาขาอื่นๆ มาประกอบเข้ารวมในการพิจารณาผลกระทบที่อาจจะเกิดขึ้น

ซึ่งข้อเสนอแนะทางด้านเศรษฐศาสตร์เกี่ยวกับนโยบายเชิงรุก เชิงรับ และระดับของการเปิดเสรีเป็น
รายประเทศสามารถสรุปได้ดังตารางต่อไปนี้

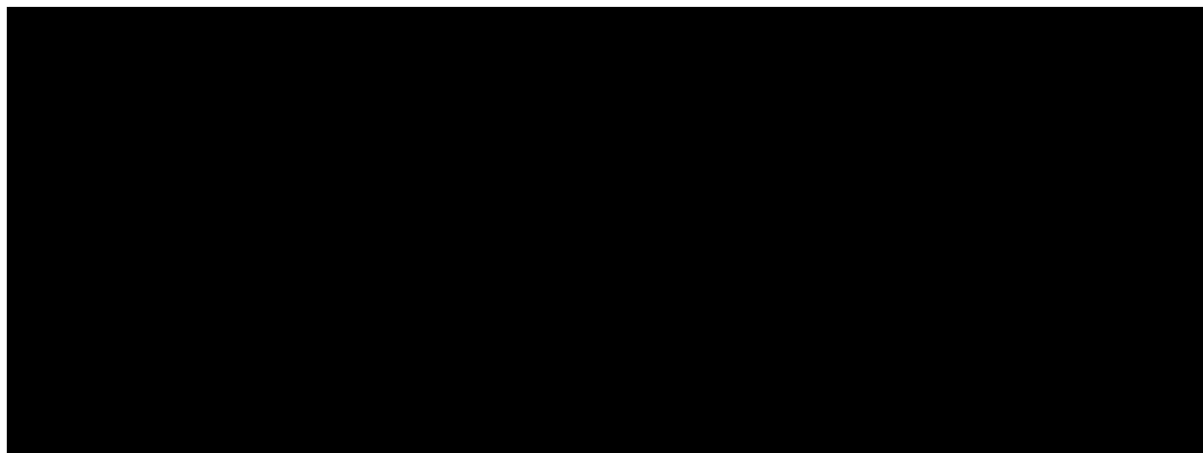
กรณีประเทศสิงคโปร์

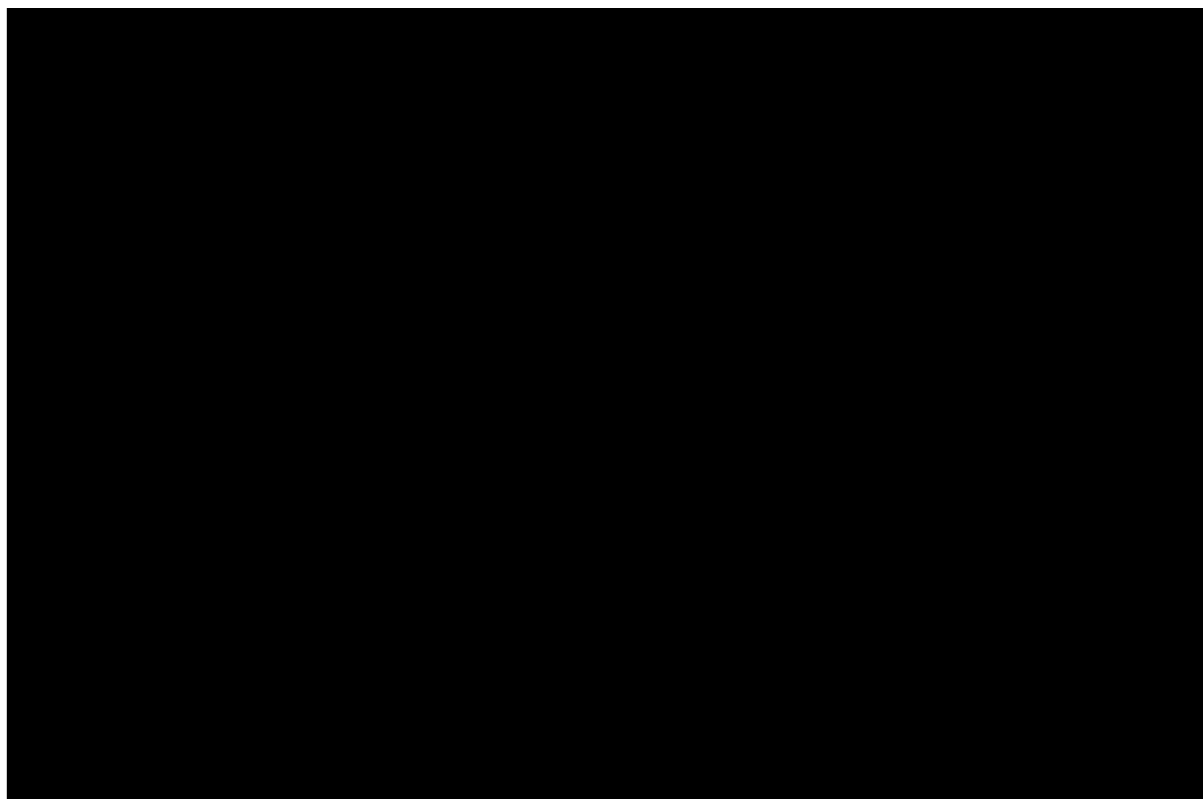
กรณีประเทศมาเลเซีย อินโดนีเซีย และฟิลิปปินส์

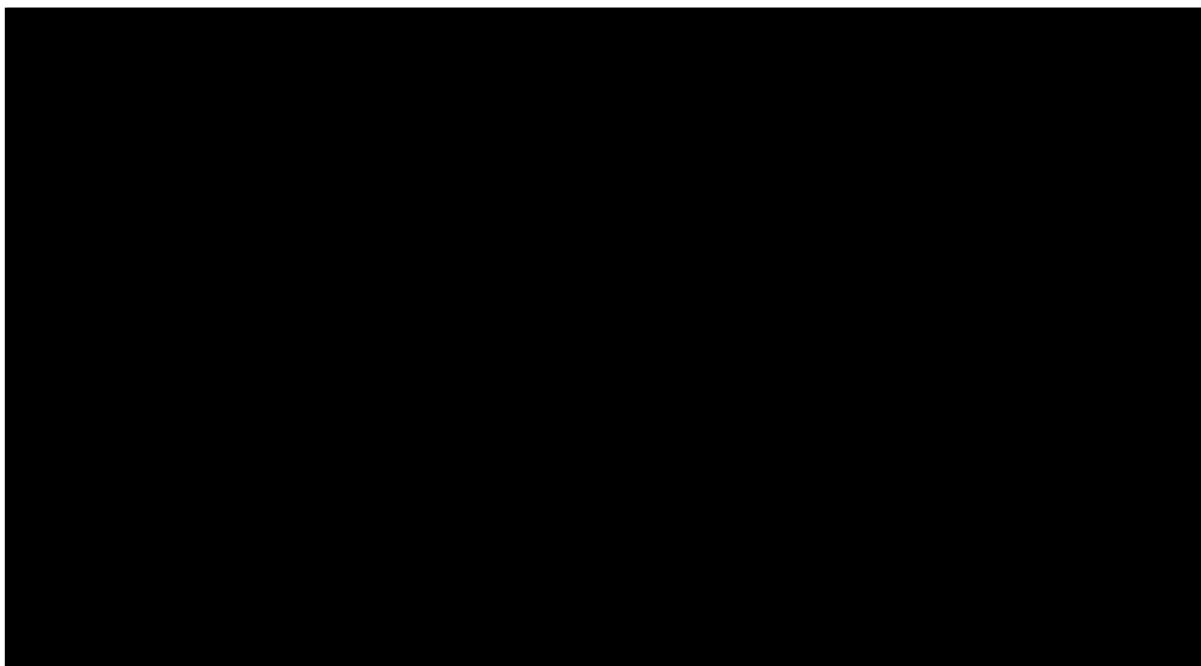
กรณีประเทศกัมพูชา ลาว พม่า เวียดนาม (CLMV) และบรูไน

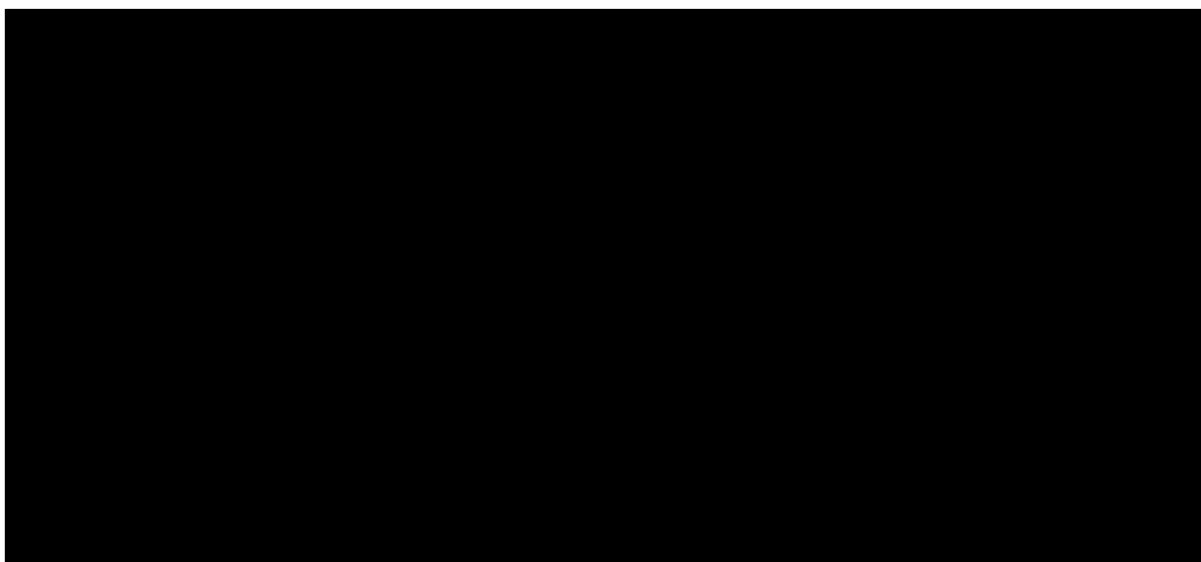
กรณีอาเซียน - จีน

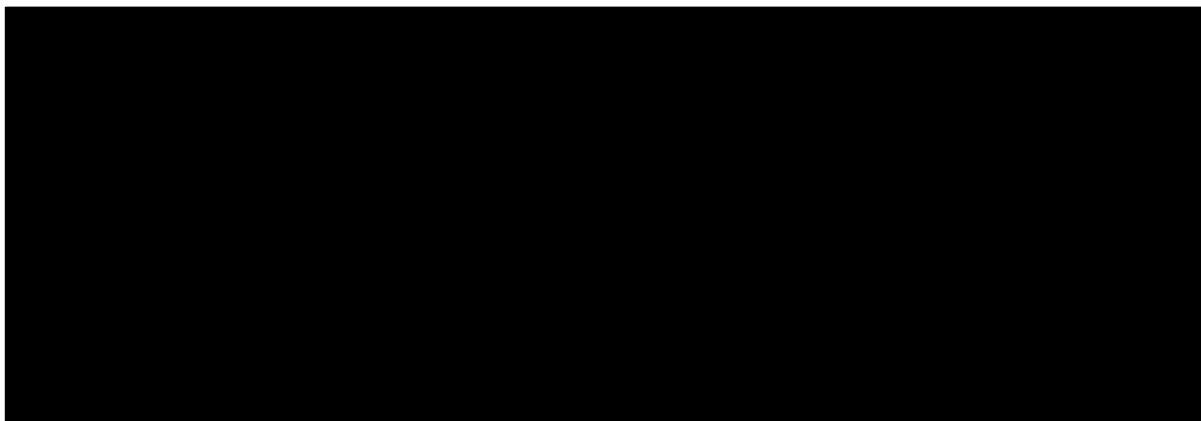
กรณีประเทศอินเดีย

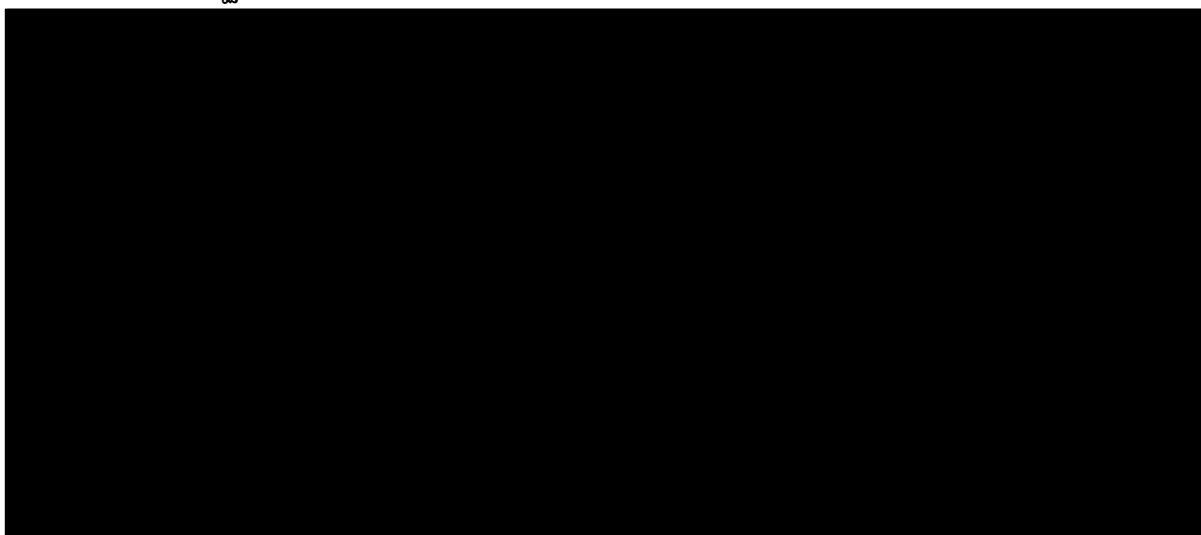
กรณีประเทศญี่ปุ่น

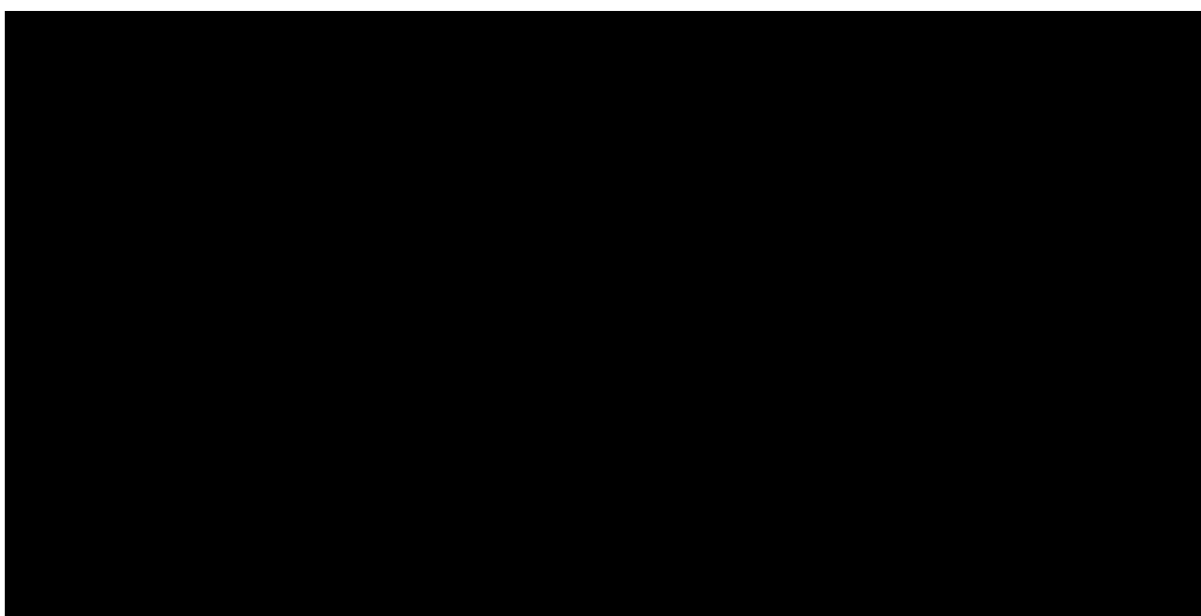
กรณีประเทศออสเตรเลีย

กรณีประเทศสหรัฐอเมริกา

กรณีประเทศบราซิล

สำหรับมาตรการการเตรียมความพร้อมให้กับผู้ประกอบการวิชาชีพสถาปัตยกรรมชาวไทย เพื่อรับมือกับการเปิดเสรีการค้าบริการทั้งในเชิงรุกและเชิงรับสามารถสรุปได้ดังตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 1: มาตรการส่งเสริมความสามารถในการแข่งขันของผู้ประกอบวิชาชีพชาวไทยต่อการเปิดเสรีการค้าบริการวิชาชีพสถาปัตยกรรม

	โอกาสและผลกระทบเชิงบวก	มาตรการเพื่อส่งเสริมความสามารถในการแข่งขัน
1	ผลกระทบที่เกิดขึ้นต่อตัวผู้ประกอบการวิชาชีพสถาปัตยกรรมและผลงานการออกแบบ (Product Effects)	
1.1	โอกาสการทำงานที่เพิ่มมากขึ้นในประเทศ	<ul style="list-style-type: none"> • เร่งการส่งเสริมการลงทุนจากต่างประเทศ, BOI • พัฒนาความรู้ของผู้ประกอบวิชาชีพให้มี ความสามารถในการทำธุรกิจ โดยเน้นเรื่องการทำ ข้อตกลง การเจรจาทางธุรกิจ และเทคนิคการทำ การตลาด การนำเสนอผลงาน
1.2	โอกาสการทำงานที่เพิ่มมากขึ้น ต่างประเทศ (ทางตรง)	<ul style="list-style-type: none"> • พัฒนาระบบการศึกษา โดยเน้น พัฒนาภาษาและ ความสามารถด้านการดำเนินธุรกิจให้กับผู้ ประกอบวิชาชีพ รวมทั้งการเปลี่ยนทัศนคติให้ผู้ ประกอบวิชาชีพสนใจเรียนรู้งานด้านอื่นๆ ใน วิชาชีพสถาปัตยกรรมที่นอกเหนือจากงาน Design พัฒนาความรู้ของผู้ประกอบวิชาชีพให้มี ความสามารถในการทำธุรกิจ โดยเน้นเรื่องการทำ ข้อตกลง การเจรจาทางธุรกิจ และเทคนิคการทำ การตลาด การนำเสนอผลงาน • สร้างองค์กรที่ทำหน้าที่เป็นตัวกลางในการ ประสานงานในระดับประเทศ โดยเน้นการทำงาน ทั้งในระดับบุคคลผู้ประกอบวิชาชีพ และในระดับ บริษัทที่จะออกไปรับงานโครงการในต่างประเทศ เพื่อสร้างโอกาสการทำงาน (Job Opportunity, Project Opportunity) เน้นการออกไป ประชาสัมพันธ์ทั้งในและต่างประเทศ (Road show)
1.3	โอกาสการทำงานที่เพิ่มมากขึ้น ต่างประเทศ (ทางอ้อม)	

		โอกาสและผลกระทบเชิงบวก	มาตรการเพื่อส่งเสริมความสามารถในการแข่งขัน
	1.4	เกิดงานสถาปัตยกรรมที่มีคุณภาพ (ควรพิจารณารวมถึงงานผังเมือง และผังชุมชนด้วย)	<ul style="list-style-type: none"> สร้างกฎหมายควบคุมอาคารและกฎหมายอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องกับงานสถาปัตยกรรม อาทิเช่น มาตรฐานการปฏิบัติวิชาชีพ กฎหมายสิ่งแวดล้อมอย่างรอบคอบรัดกุม สร้างกลไกหรือหน่วยงานที่ทำหน้าที่ควบคุมให้เกิดความรอบคอบรัดกุม และความรับผิดชอบในผลงานที่เกิดขึ้นเพื่อให้งานสถาปัตยกรรมที่เกิดขึ้นมีทั้งความสวยงาม ถูกต้องตามประโยชน์ใช้สอย และมีความปลอดภัย (Attractive Design & Practical Delivery)
2	ผลที่เกิดขึ้นจากการถ่ายทอดเทคโนโลยี (Technology Effects)		
	2.1	ผู้ประกอบการวิชาชีพชาวไทยเป็นผู้รับเทคโนโลยี	พัฒนาความสามารถด้านภาษาและการเตรียมความพร้อมสำหรับรับการถ่ายทอดเทคโนโลยี
	2.2	ผู้ประกอบการวิชาชีพชาวไทยเป็นผู้ถ่ายทอดเทคโนโลยี	อบรมในเรื่องของเศรษฐกิจสร้างสรรค์ (Creative Economy) และเรียนรู้ประสบการณ์ของ J-Pop K-Pop และรูปแบบการถ่ายทอดวัฒนธรรม เพื่อให้ผู้ประกอบการวิชาชีพเกิดความคิดที่เป็นเอกลักษณ์ที่โดดเด่นมีลักษณะเฉพาะตัว (Identity) เพื่อให้ผู้ประกอบการวิชาชีพชาวไทยสามารถเป็นผู้กำหนดแนวทางของผลงานได้ (Trend Setter) ซึ่งในปัจจุบันผู้ประกอบการวิชาชีพชาวไทยยังมีลักษณะเป็นผู้ตามทางด้านแนวคิด (Trend Follower) มากกว่า
3	ผลกระทบที่เกิดขึ้นต่อภาคเศรษฐกิจอื่นๆ และต่อภาพเศรษฐกิจโดยรวม (Scale Effects)		
	3.1	ความต้องการหรืออุปสงค์ที่จะมีเพิ่มขึ้นต่อตัวสินค้าที่ผลิตภายในประเทศไทย	<ul style="list-style-type: none"> ก่อตั้งหน่วยงานทำหน้าที่ตรวจสอบคุณภาพมาตรฐานวัสดุก่อสร้างและวัสดุตกแต่งต่างๆ ให้มีมาตรฐานเดียวกับระดับสากล ส่งเสริมให้ผู้ประกอบการใช้เทคโนโลยีการผลิตใหม่ๆ โดยอาจใช้มาตรการทางภาษีเป็นเครื่องจูงใจร่วม
	3.2	ผู้ผลิตวัสดุอุปกรณ์ก่อสร้าง วัสดุอุปกรณ์ตกแต่ง และผู้ให้บริการรับเหมาก่อสร้างต่างๆ จำเป็นต้องออกผลิตภัณฑ์	
	3.3	นำเทคโนโลยีสมัยใหม่มาปรับใช้	

		โอกาสและผลกระทบเชิงบวก	มาตรการเพื่อส่งเสริมความสามารถในการแข่งขัน
	3.4	ทำให้เกิดการปรับปรุง และการควบคุม คุณภาพมาตรฐาน	<ul style="list-style-type: none"> พัฒนาโครงข่าย (Network) การเชื่อมโยงทางธุรกิจ ในการทำงานระหว่างผู้ประกอบการวิชาชีพ สถาบันศรัทธา ผู้รับเหมาก่อสร้าง ผู้ผลิตวัสดุ อุปกรณ์ก่อสร้าง ช่าง และผู้ประกอบการสาขา ต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง
	3.5	รวมทั้งทำให้เกิดความหลากหลาย (Variety) ที่เพิ่มมากขึ้นของผลิตภัณฑ์ เหล่านี้	
	3.6	ส่งผลกระทบต่อภายนอกทางด้านบวกต่อ ภาคการบริการอื่นๆ	
	3.7	การส่งเสริมการท่องเที่ยวไทย	กฎหมายก่อสร้าง ควบคุมอาคาร ผังเมืองที่รอบคอบ รัดกุม เพื่อให้เกิดความสวยงาม ประโยชน์ใช้สอย ความ สะดวก และถูกต้องตามสุขอนามัย
	3.8	เป็นการสร้างรายได้ให้กับประเทศ	
4	ผลกระทบต่อโครงสร้างการทำงาน และโครงสร้างทางสังคม (Structural Effects)		
	4.1	ค่าตอบแทน	พัฒนาระบบการศึกษาให้บัณฑิตมีความรู้ทางด้าน ธุรกิจ และมีจิตสำนึกของการเป็นผู้ประกอบการที่มี คุณภาพ
	4.2	วิธีการทำงาน	
	4.3	คุณภาพผู้ประกอบการ	
5	ผลกระทบที่จะเกิดต่อกฎหมาย กฎเกณฑ์ และข้อบังคับต่างๆ (Regulatory Effects)		
		มีกฎหมาย กฎเกณฑ์ ข้อบังคับ และ ระเบียบที่ดีและมีประสิทธิภาพใช้ใน กิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับงานสถาบันศรัทธา ซึ่งจะมีผลโดยตรงต่อความปลอดภัย ความเป็นระเบียบเรียบร้อยสวยงาม ความ สะอาดและสุขลักษณะที่ดีของชุมชน ของ เมือง และของประเทศไทย	

**ตารางที่ 2: มาตรการรองรับเพื่อเตรียมความพร้อมของผู้ประกอบวิชาชีพชาวไทยต่อการเปิดเสรี
การค้าบริการวิชาชีพสถาบันศรัทธา**

		อุปสรรคและผลกระทบเชิงลบ	มาตรการรองรับเพื่อเตรียมความพร้อม
1		การเข้ามาแย่งงานโดยผู้ประกอบวิชาชีพ ชาวต่างชาติ	การปรับปรุงระบบการศึกษาทั้งในสถาบันการศึกษา และการบังคับใช้ระบบการพัฒนาการศึกษาต่อเนื่อง (CPD: Continuing Professional Development)

		อุปสรรคและผลกระทบเชิงลบ	มาตรการรองรับเพื่อเตรียมความพร้อม
2		ปัญหาการเบี่ยงเบนทางการค้า (Trade Diversion) จากการว่าจ้างผู้ประกอบการวิชาชีพที่มีฝีมือไปเป็นการว่าจ้างผู้ประกอบการวิชาชีพที่มีต้นทุนการทำงานที่ต่ำ เนื่องจากข้อกีดกันทางการค้าที่ลดลง	กำหนดขอบเขตการเปิดเสรีที่ชัดเจน
3		ปัญหาสมองไหล	กำหนดขอบเขตงานของต่างชาติที่เข้ามาทำให้ชัดเจน
4		เกิดการร่วมงานในลักษณะตัวแทน (Nominee)	
	4.1	ปัญหาความไม่รับผิดชอบเนื่องจาก Adverse Selection ร่วมงานกับผู้ประกอบการชาวต่างชาติที่ไม่มีคุณภาพในการทำงาน เนื่องจากการลดข้อกีดกันทางการค้าบริการทำให้มีตัวเลือกมากขึ้นหรือในทางตรงกันข้าม คือบริษัทต่างชาตินั้นว่าจ้างผู้ประกอบการชาวไทยที่ไม่มีฝีมือเนื่องจากมีข้อมูลไม่เพียงพอ	<ul style="list-style-type: none"> ● การปรับปรุงระบบการศึกษาทั้งในสถาบันการศึกษา และพัฒนาโครงการฝึกงาน (Internship Development Programme) ● สร้างกลไกหรือหน่วยงานที่ทำหน้าที่ควบคุมให้เกิดความรอบคอบรัดกุม และความรับผิดชอบในผลงานที่เกิดขึ้นเพื่อให้งานสถาปัตยกรรมที่เกิดขึ้นมีทั้งความสวยงาม ถูกต้องตามประโยชน์ใช้สอย และมีความปลอดภัย (Attractive Design & Practical Delivery)
	4.2	ปัญหาความไม่รับผิดชอบเนื่องจาก Moral Hazard ร่วมงานกับผู้ประกอบการต่างชาติที่ไม่มีความรับผิดชอบ ไม่ทำตามข้อตกลงที่ตกลงไว้	
5		การร่วมงานกันแบบไม่มีเกียรติ และคุณค่าในการทำงาน	การปรับปรุงระบบการศึกษาทั้งในสถาบันการศึกษา และพัฒนาโครงการฝึกงาน (Internship Development Programme)
6		เกิดการร่วมงานที่มีมาตรฐานที่แตกต่างกัน	กำหนดสัดส่วนการทำงานในสัดส่วนที่แน่นอน โดยเป็นการแบ่งกันจากปริมาณงาน มิใช่การกำหนดแบ่งตามขั้นตอนการทำงาน
	6.1	ผลตอบแทน	
	6.2	รูปแบบการทำงาน	
7		เกิดงานสถาปัตยกรรมที่ไม่มีคุณภาพ	กำหนดขอบเขตการเปิดเสรีที่ชัดเจน + กำหนดขอบเขตงานของต่างชาติที่เข้ามาทำให้ชัดเจน

		อุปสรรคและผลกระทบเชิงลบ	มาตรการรองรับเพื่อเตรียมความพร้อม
8		ความต้องการใช้บริการผู้รับเหมา บริษัท ก่อสร้าง วัสดุก่อสร้าง และบริการต่อเนื่อง อื่นๆ จากต่างประเทศที่เพิ่มสูงขึ้น	กำหนดขอบเขตการเปิดเสรีที่ชัดเจน + กำหนด ขอบเขตงานของต่างชาติที่เข้ามาทำให้ชัดเจน
9		การเจรจาเปิดเสรีการค้าบริการมีขอบเขต จำกัด	กำหนดขอบเขตการเปิดเสรีที่ชัดเจน + กำหนด ขอบเขตงานของต่างชาติที่เข้ามาทำให้ชัดเจน

วัตถุประสงค์ของการเจรจา เรื่องการเปิดเสรีด้านสถาปัตยกรรม คือการลดอุปสรรคในการเข้าสู่ ตลาดภายในของแต่ละประเทศสมาชิก โดยอุปสรรคดังกล่าว ได้กำหนดไว้ในข้อ XVI ซึ่งเป็นการรวบรวม อุปสรรคของการเข้าสู่ตลาดเอาไว้

ในการเจรจาเพื่อลดอุปสรรคดังกล่าวจะกระทำโดยผ่านทางตารางข้อผูกพันเฉพาะ ซึ่งในปัจจุบันนี้ การเปิดเสรีภายใต้ตารางผูกพันตาม GATS พบว่า ๑. ไทยไม่ได้ผูกพันการให้บริการข้ามพรมแดน ๒. อนุญาตให้คนไทยไปใช้บริการทางวิศวกรรมและสถาปัตยกรรมในต่างประเทศโดยไม่มีข้อจำกัด ๓. อนุญาตให้ต่างชาติเข้ามาจัดตั้งสำนักงานเพื่อให้บริการด้านวิศวกรรม สถาปัตยกรรมได้เฉพาะการจดทะเบียนจัดตั้งบริษัทจำกัด โดยต่างชาติถือหุ้นไม่เกิน ๔๙ เปอร์เซ็นต์ และจำนวนผู้ถือหุ้นต่างชาติไม่เกินกึ่ง หนึ่ง ๔. การเข้ามาทำงานของบุคลากรต่างชาติ: ไทยยังไม่ผูกพันให้บุคลากรต่างชาติเข้ามาทำงานในไทย ในสาขานี้

สำหรับกรอบความตกลงการค้าบริการของอาเซียน (ASEAN Framework Agreement on Services : AFAS) ถือเป็นหลักการเปิดเสรีก้าวหน้าตามลำดับโดยรัฐภาคีจะต้องทำการเปิดเสรีเกินไปกว่าที่ผูกพันภายใต้ GATS ซึ่งหลักการนี้เรียกว่า GATS PLUS

ภายใต้ตารางแสดงข้อผูกพันวิชาชีพสถาปัตยกรรม สถาปัตยกรรมผังเมือง ภูมิสถาปัตยกรรม ภายใต้กรอบ AFAS

ซึ่งข้อผูกพันดังกล่าว หมายความว่า ๑. ไทยผูกพันการให้บริการข้ามแดนแบบไม่มีข้อกีดกันแต่ มีการสงวนการให้บริการข้ามพรมแดนมายังไทยแต่ต้องได้รับการรับรองจากสถาปนิกที่มีใบอนุญาตในไทย ๒. อนุญาตให้คนไทยไปใช้บริการออกแบบสถาปัตยกรรมในต่างประเทศโดยไม่มีข้อจำกัด ๓. ไทยอนุญาต

ให้นักลงทุนอาเซียนเข้ามาตั้งธุรกิจในประเทศไทย (Mode 3) โดยยังคงเงื่อนไขสัดส่วนการถือหุ้นต่างชาติไม่เกิน 49 % จำนวนผู้ถือหุ้นไม่เกินกึ่งหนึ่งไว้ตามเดิม แต่เพิ่มประเภทนิติบุคคลให้เข้ามาจดทะเบียนจัดตั้งในรูป ห้างหุ้นส่วนจำกัด หรือห้างหุ้นส่วนสามัญจดทะเบียน นอกเหนือจากบริษัทจำกัดโดยมีเงื่อนไขว่า ห้างหุ้นส่วนจำกัด หรือห้างหุ้นส่วนสามัญนั้น หุ้นส่วนผู้จัดการต้องมีสัญชาติไทยและผู้จัดการต้องได้รับใบอนุญาตจากสภาสถาปนิก / สภาวิศวกร ๔. การเข้ามาทำงานของบุคลากรต่างชาติ : ไทยยังไม่ผูกพันให้บุคลากรอาเซียนเข้ามาทำงาน

นอกจากนี้แล้ว สมาชิกอาเซียนยังได้จัดทำ ASEAN Mutual Recognition Arrangement on Architectural Services เพื่อรับรองการศึกษา ประสบการณ์การทำงานวิชาชีพสถาปัตยกรรม สถาปัตยกรรมผังเมืองและภูมิสถาปัตยกรรมเพื่อให้สามารถออกใบอนุญาตประกอบวิชาชีพให้กับผู้ประกอบการวิชาชีพซึ่งเป็นผู้ประกอบวิชาชีพของสมาชิกอาเซียน เพื่อให้สถาปนิกในวิชาชีพทั้งสองสามารถเคลื่อนย้ายเข้าไปประกอบวิชาชีพในประเทศสมาชิกอาเซียนอื่นๆ ได้สะดวกรวดเร็วขึ้น

สำหรับความตกลงเปิดเสรีด้านการค้าบริการในระดับทวิภาคี เกือบทั้งหมดจะเป็นการจัดทำความตกลงที่เป็นส่วนหนึ่งของความตกลงจัดทำเขตการค้าเสรีทวิภาคี (Bilateral FTA) หรือความตกลงหุ้นส่วนทางเศรษฐกิจ (Bilateral Economic Partnership Agreement : Bilateral EPA) โดยการเปิดเสรีการค้าบริการจะเป็นเพียงข้อบท (Chapter) หนึ่งในความตกลง bilateral FTA หรือความตกลง Bilateral EPA โดยข้อบทดังกล่าวจะเรียกว่า Trade in Services ซึ่งในแนวทาง Positive List Approach เหมือนกรณีของความตกลง GATS เช่นเดียวกัน

กฎหมายที่เป็นอุปสรรคต่อการเข้าสู่ตลาดของวิชาชีพสถาปัตยกรรม ได้แก่

1. พระราชบัญญัติการทำงานของคนต่างด้าว พ.ศ. 2551
2. พระราชบัญญัติการประกอบธุรกิจของคนต่างด้าว พ.ศ. 2542
3. พระราชบัญญัติสถาปนิก พ.ศ. 2543

สำหรับพระราชบัญญัติการประกอบธุรกิจของคนต่างด้าว ได้ยกเว้นการเอาพระราชบัญญัตินี้มาใช้บังคับบางมาตรา เพื่อให้เกิดความยืดหยุ่นในการเจรจาเกี่ยวกับการเปิดเสรีด้านการค้าบริการ โดยกฎหมายได้ระบุว่าผลของการเจรจาเกี่ยวกับการเปิดเสรีเป็นอย่างไรก็นำมาปรับใช้ภายในประเทศได้เลย ในขณะที่หากพิจารณาการทำงานของคนต่างด้าว วิชาชีพสถาปัตยกรรมคงเป็นวิชาชีพที่สงวนไม่ให้คนต่างด้าวทำซึ่งจะต้องรอดูผลของกฎกระทรวงที่ออกตามความในพระราชบัญญัติการทำงานของคนต่างด้าว พ.ศ. 2551 แต่ถึงอย่างไรก็ตาม กฎกระทรวงฉบับนี้จะต้องสร้างกลไกยืดหยุ่นเพื่อนำเอาผลของการเจรจาเกี่ยวกับการทำงานของคนต่างด้าวมาใช้บังคับ สำหรับพระราชบัญญัติสถาปนิก

พ.ศ. 2543 หากคนต่างด้าวประสงค์จะมารับใบอนุญาตคนต่างด้าวจะต้องมาเป็นสมาชิกวิสามันท์ก่อน แล้วภายหลังจากนั้นจึงมาขอใบอนุญาต แต่ในขณะนี้ยังไม่มีข้อบังคับสภาสถาปนิกว่าด้วยการออกใบอนุญาต สำหรับสมาชิกวิสามันท์

การเปิดตลาดเสรีว่าด้วยการค้าบริการจำกัดอยู่ แต่การเปิดตลาดก้าวหน้าตามลำดับ โดยวิธีการผ่านทางสองช่องทาง คือ การเข้าสู่ตลาด(Market Access) และการให้ผลปฏิบัติเยี่ยงคนชาติ (National Treatment) ส่วนเรื่องอื่นที่ไม่เกี่ยวข้องกับการเปิดตลาด ผู้ประกอบธุรกิจหรือผู้ประกอบการอาชีพด้านสถาปัตยกรรมจะต้องเคารพกฎหมายภายในของรัฐที่ตนเข้าไปลงทุน การมีกฎหมายภายในของรัฐเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อม พังเมือง ความปลอดภัย มาตรฐานที่อยู่อาศัยที่เหมาะสม กฎหมายเหล่านี้ผู้ประกอบการสถาปัตยกรรมต่างชาติจะต้องคำนึงถึงและปฏิบัติตาม นอกจากนี้การกำหนดจรรยาบรรณทางวิชาชีพสถาปัตยกรรมเป็นสิ่งจำเป็นอย่างมาก เพื่อควบคุมทั้งคนชาติและคนต่างชาติ หากมีการกระทำผิดจรรยาบรรณ โดยเฉพาะบริษัทผู้ประกอบการควรมีการทำบัญชีดำ มีให้บุคคลดังกล่าวมาประกอบวิชาชีพในประเทศไทยอีก

ในการศึกษายุทธศาสตร์เชิงรับและเชิงรุกเกี่ยวกับวิชาชีพสถาปัตยกรรม ยุทธศาสตร์เชิงรับประเทศไทยควรสนับสนุนการเปิดเสรีการค้าบริการวิชาชีพสถาปัตยกรรมในรูปทานการค้าบริการประเภทที่ 3 (Mode 3: Commercial Presence) ให้มากขึ้น โดยต้องมีการกำหนดขอบเขตการทำงาน และวิธีการร่วมงาน รวมทั้งสัดส่วนการทำงานร่วมกับผู้ประกอบการวิชาชีพชาวไทยอย่างชัดเจน เพื่อเป็นมาตรการในการควบคุมดูแล สำนักงานสถาปนิกระดับโลกให้เข้ามาดำเนินการในประเทศไทย เป็นการสร้างระบบการทำงานและสร้างผลงานที่มีคุณภาพมากขึ้นในระดับสากล รวมทั้งทำให้เกิดการรับรู้ถึงการเข้าจากที่เคยเป็นการแอบเข้ามาทำงานผ่านระบบนายหน้าเป็นการทำงานอย่างเปิดเผยที่สามารถควบคุมมาตรฐานและคุณภาพของผลงานได้ แต่ในระยะสั้นนี้ คณะผู้วิจัยเห็นว่าประเทศไทยยังสมควรที่จะสงวนท่าทีในการเปิดเสรีการค้าบริการวิชาชีพสถาปัตยกรรมในรูปทานการค้าบริการประเภทที่ 4 (Mode 4: Presence of Natural Persons) ไว้ก่อน และเมื่อประเทศไทยสามารถพัฒนาระบบการศึกษา ระบบการฝึกงาน (IPD) และระบบการศึกษาต่อเนื่อง (CPD) ได้เป็นระบบ จนสามารถสร้างผู้ประกอบการวิชาชีพที่มีฝีมือในระดับสากลได้แล้ว เมื่อนั้น ในระยะยาว ประเทศไทยจึงจะพร้อมต่อการเปิดเสรีการค้าบริการ

การศึกษายุทธศาสตร์เชิงรับทางด้านกฎหมาย หมายความว่า จะต้องมีการแก้ไขกฎหมายเพื่อให้สอดคล้องกับความต้องการทางด้านเศรษฐศาสตร์ซึ่งผลของการศึกษาทางด้านเศรษฐศาสตร์จะเป็นตัวชี้นำผลประโยชน์ของชาติทางด้านนี้ว่าระดับการเปิด - ปิดธุรกิจสถาปัตยกรรมควรอยู่ในระดับใด ผลของ

การศึกษาทางด้านเศรษฐศาสตร์พบว่าสามารถเปิดเสรีด้านสถาปัตยกรรมได้ระดับหนึ่งซึ่งครอบคลุมถึงการประกอบวิชาชีพสถาปัตยกรรม อันได้แก่ สถาปัตยกรรมผังเมือง สาขาภูมิสถาปัตยกรรม สาขาสถาปัตยกรรมภายในและมัณฑนศิลป์ แต่ไม่ว่าจะเป็นการประกอบสถาปนิกทางด้านใด กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการเปิดเสรีจะต้องมีกลไกที่สร้างความสะดวกในการเปิดรับการเข้ามาประกอบกิจการของคนต่างชาติ ไม่ว่าจะทางด้านการประกอบธุรกิจตาม Mode 3 หรือไม่ว่าการเข้ามาทำงานของคนต่างด้าวทางด้านสถาปัตยกรรม ตาม Mode 4 หลักการสำคัญของกฎหมายในด้านการเปิดเสรีด้านการค้าบริการก็คือต้องมีกลไกที่เปิดปิดได้อย่างสะดวกรวดเร็วผกผันไปตามผลของการเจรจาความร่วมมือระหว่างประเทศในระดับต่างๆ แต่ในขณะเดียวกันสำหรับประเทศที่ไม่ได้เป็นคู่ภาคีเกี่ยวกับการเปิดเสรีก็จำเป็นต้องมีกรอบของการปกป้องตลาด กล่าวคือ มิได้มีการอนุญาตให้มีการเข้ามาทำงานโดยอัตโนมัติแต่ต้องตกอยู่ภายใต้เงื่อนไขของกฎหมายภายใน สำหรับการพิจารณายุทธศาสตร์ทางกฎหมายภายในจะต้องแยกพิจารณากฎหมายออกเป็นแต่ละฉบับซึ่งจะเริ่มจากการศึกษาพระราชบัญญัติเกี่ยวกับการประกอบธุรกิจของคนต่างด้าว พ.ศ. ๒๕๔๒ พระราชบัญญัติการทำงานของคนต่างด้าว พ.ศ. ๒๕๕๑ และพระราชบัญญัติสถาปนิก พ.ศ. ๒๕๔๓

สำหรับยุทธศาสตร์เชิงรุกควรจะมีการรুক্তลาดในรูปแบบที่ 3 การจัดตั้งธุรกิจเพื่อให้บริการ (Commercial Presence) หรือเรียกว่า Mode 3 เป็นการที่ผู้ให้บริการเข้าไปลงทุนหรือร่วมลงทุนจัดตั้งธุรกิจ (นิติบุคคล) เพื่อให้บริการในประเทศลูกค้า การจัดตั้งธุรกิจอาจทำในรูปแบบต่างๆ เช่น การจัดตั้งบริษัท การจัดตั้งสาขา การจัดตั้งสำนักงานตัวแทน เป็นต้น ซึ่งผู้วิจัยพบระดับที่แตกต่างกันไปในแง่ที่เป็นการปิดกั้น หรืออุปสรรคต่อการที่ผู้ให้บริการจากประเทศหนึ่งจะเข้าไปลงทุนหรือร่วมลงทุนจัดตั้งธุรกิจ (นิติบุคคล) เพื่อให้บริการในประเทศฟิลิปปินส์ อินโดนีเซีย มาเลเซีย พม่า ลาว เวียดนาม กัมพูชา บรูไน บาห์เรน และอินเดีย

อนึ่ง การรুক্তลาดต่างประเทศย่อมมีอุปสรรคในการเข้าสู่ตลาด สำหรับมาตรการทางกฎหมายรัฐบาลไทย ควรจะมีมาตรการทางกฎหมายที่สนับสนุนการส่งออกทุน ซึ่งในที่นี้หมายความว่า ผู้ประกอบการที่จะไปลงทุนยังต่างประเทศ ควรจะมีมาตรการจากฝ่ายรัฐที่จะสนับสนุนผู้ลงทุน มาตรการ เช่นว่านี้อาจจะเป็นมาตรการที่ใช้ได้กับผู้ประกอบการทุกประเภท

สำหรับผู้ประกอบการด้านสถาปัตยกรรมควรมีหน่วยงานที่รับผิดชอบในการจัดหาข้อมูลและความช่วยเหลือทางเทคนิคเกี่ยวกับประเทศที่เข้าไปลงทุน หรือรับรู้อุปสรรคในการเข้าสู่ตลาดเพื่อจะเป็นข้อมูลของเจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบในการเจรจาสามารถดำเนินการได้โดยถูกต้อง